

بررسی وضعیت صحت مقالات استنادی پایان نامه‌های دوره‌های دکترای تخصصی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر فریدون آزاده^{۱*}، ریحانه واعظ^۲، میترا قریب^۳

چکیده

زمینه و هدف: استناد را می‌توان یکی از پایه‌های اصلی تدوین کارهای علمی و پژوهشی مکتوب به شمار آورد، که هر محقق در مدل کردن یافته‌های علمی خود، ناگزیر بدین شیوه روی می‌آورد. حفظ و تداوم پیوند اطلاعاتی از طریق استناد، به شرط صحت آن ضروری به نظر می‌رسد. این مطالعه با هدف بررسی وضعیت صحت مقالات استنادی و میزان مطابقت آنها با شیوه نامه و نکوور در پایان نامه های سال ۱۳۸۶ دوره های دکترای تخصصی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام گرفته است.

روش بررسی: روش مطالعه در این بررسی تحلیلی استنادی است. با استفاده از جدول مورگان و نمونه برداری سیستماتیک، از کل ۴۲۹۳ مقاله استنادی، ۳۵۷ مقاله استنادی برای بررسی صحت استنادی و میزان مطابقت با شیوه نامه و نکوور برگزیده شدند. شش عنصر مورد بررسی مشتمل است بر: نام نویسندگان، عنوان مقاله، عنوان مجله، سال انتشار، شماره جلد، شماره صفحات. خطاهای استنادی به دو گروه ۱- خطاهای کوچک ۲- خطاهای بزرگ تقسیم شدند. روش جمع آوری اطلاعات، مشاهده مستقیم است، داده‌ها در چک لیستی تهیه شده، وارد شد. نرم افزار مورد استفاده جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها SPSS(11.0) بود.

یافته‌ها: از کل ۳۵۷ مقاله استنادی بررسی شده، ۳۹۸ مورد (۱۱۱/۴٪) انواع خطاهای استنادی در عناصر ششگانه ثبت شده است. از ۳۵۷ استناد مورد مطالعه فقط ۱۳۶ (۳۸/۹۰٪) استناد فاقد هر نوع خطای استنادی گزارش شده است و ۲۲۱ (۶۲٪) استناد دارای انواع خطاهای استنادی ثبت شده است. ۳۵ استناد (۹/۸٪) از مجموع استنادهای بررسی شده پیروی کامل از شیوه نامه و نکوور کرده‌اند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج نامطلوب هم در خطاهای استنادی و هم میزان مطابقت با نظام و نکوور، دلایلی چندرا می‌توان در بروز چنین وضعیتی دخیل شمرد از جمله: عدم آگاهی دانشجویان نسبت به اهمیت جایگاه و یکدستی استنادها در آثار علمی، بی دقتی دانشجویان در تهیه استنادها، عدم دسترسی به اصل منابع و کپی برداری از سایر منابع، عدم تاکید استادان بر صحت استنادها، کم توجهی موسسات آموزشی نسبت به استنادهای ارائه شده در پایان نامه‌ها، عدم استفاده از مشاوره کتابداران متخصص و ناآشنایی با نرم افزارهای مدیریت منابع.

واژه‌های کلیدی: پایان نامه‌های دانشگاهی، استناد، شیوه نامه و نکوور، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، آسیب شناسی استنادها

* نویسنده مسئول:

فریدون آزاده؛
دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم
پزشکی تهران

Email: azadetafreshi@
yahoo.com

- دریافت مقاله: مهر ۸۷ - پذیرش مقاله: فروردین ۸۸

مقدمه

تولیدات علمی همواره با تکیه بر تحقیقات و نوشته‌های علمی گذشته شکل گرفته و شکوفا می‌شوند. استناد را می‌توان یکی از پایه‌های اصلی تدوین کارهای علمی و پژوهشی به شمار آورد، که هر پژوهشگری هم به منظور مستند نمودن

^۱ استادیار گروه آموزشی کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم

پزشکی تهران

^۲ کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی

تهران

^۳ مربی گروه کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

برای آگاهی نسبت به پژوهشهای انجام یافته در حوزه خاص موضوعی باشند(۲).

علاوه بر ضرورت ارائه استندهای صحیح و دقیق در آثار، پیروی از شیوه نامه‌ای استاندارد در استناد دهی نیز امری ضروری به نظر می‌رسد. به دلیل اهمیت استنادها در مدارک علمی، انواع قواعد نوشتاری برای آنها تهیه شده است. این قواعد و دستورالعمل‌ها موجب یک دستی در ارائه یک استناد شده و جوینده را در دستیابی ملی و بین المللی یاری می‌کند(۳).

اغلب شیوه نامه‌های استناد، مبتنی بر مقتضیات رشته‌ای تدوین می‌شود(۴). از جمله این قواعد می‌توان به شیوه نامه ونکوور اشاره کرد که برای استفاده در حوزه زیست پزشکی، توسط کمیته بین المللی ویراستاران نشریات پزشکی فراهم شده است.

تنها پژوهش داخلی صورت پذیرفته در حوزه بررسی صحت استنادی، مطالعه عزیزی و همکارانش می‌باشد که در کل ۷۶٪ استناد خطا دار گزارش شده است(۵). اما در خارج از کشور طی سالهای متمادی مطالعات بسیاری در این حوزه انجام شده است که از آن جمله می‌توان به بررسی‌های نگان کی^۲، تیلور^۳، فنتون^۴، اوئرن^۵، اوکونر^۶، لوکیس^۷، گوسلینگ^۸، آرونسکی^۹، ردی^{۱۰}، اورن و واتسون^{۱۱}، آلبنا^{۱۲} اشاره داشت(۱۶-۶).

در مطالعه‌ای که توسط رمضانی در خصوص میزان رعایت از شیوه نامه ونکوور در پایان نامه دکترای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام گرفت مشخص شد در کل ۲۰۵ پایان نامه مورد بررسی، میزان رعایت از شیوه نامه ونکوور ۷۰/۸٪ گزارش شده است(۱۷).

داده‌هایش و هم آشنایی خوانندگان با منابع بیشتر از آنها بهره می‌گیرد. پاولی و دیل^۱(۲۰۰۷) اعلام کردند که پژوهش معتبر علمی و استناد را باید دو کفه ترازو به حساب آورد، که وقتی بین آن دو تعادل و توازن برقرار شد می‌توان، حاصل کار را برخوردار از اعتبار علمی به حساب آورد(۱).

شایان توجه است که، در حوزه بررسی استنادها، یکی از نکات مهم و محوری، عبارت است از تشخیص صحت استنادها. بنابراین مشکل استندهای نادرست و ناقص یکی از مسائلی است که، نه تنها موجب سردرگمی خوانندگان، محققان و مخصوصا کتابداران بخش مرجع می‌شود، بلکه هزینه های سنگینی را نیز بر محققان و کتابخانه‌ها تحمیل می‌نماید. اکثر قریب به اتفاق هیئت‌های ویراستاری مجلات علمی معتبر، بر مسئولیت اصلی نویسندگان، درباره صحت استنادها، متفق القول می‌باشند.

باید متذکر شد که، ضرورت صحت استنادها، فقط محدود به مقالات مجلات علمی نبوده، بلکه در مورد کلیه آثار علمی و پژوهشی از جمله پایان نامه‌های دوره های تحصیلات تکمیلی نیز صادق می‌باشد.

اگرچه تدوین پایان نامه، به عنوان نخستین مراحل از فعالیتهای پژوهشی دانشجو محسوب می‌شود، اما این به معنای کم اعتباری این نوع منابع نمی‌باشد. با عنایت به ماهیت وسیع و عمق نگر پایان نامه‌ها، محققان این گونه مدارک، الزاما برای دسترسی به پیشینه‌ها و شواهد کار به بررسی و استفاده از منابع و متونی خواهند پرداخت، که شاید از دید سایر پژوهشگران پنهان مانده باشد. به دلیل ماهیت منابع (از لحاظ دست اول یا دوم بودن) و روی آوردن به اسناد و مدارکی که شناسایی و دستیابی به آنها با دشواری صورت گرفته است، سبب می‌شود که فهرست مآخذ پایان نامه‌ها، منابعی بسیار با ارزش

^۱. Powley and Dale

^۲. Ngan Kee

^۳. Taylor

^۴. Fenton

^۵. Oerman

^۶. O'Connor

^۷. Lukic

^۸. Gosling

^۹. Aronsky

^{۱۰}. Reddy

^{۱۱}. Oren and Watson

^{۱۲}. Al-Benna

- ۱- نام نویسنده (گان)
- ۲- عنوان مقاله
- ۳- عنوان مجله
- ۴- سال نشر
- ۵- شماره جلد
- ۶- شماره صفحات

در این پژوهش، خطاهای استنادی بر اساس کار تیلور به انضمام اعمال برخی تغییرات جزئی در آن به دو گروه تقسیم شدند:

۱- خطاهای کوچک : تاثیری در بازیابی استنادها نمی‌گذارند(همانند: جابه جایی نام نویسندگان، افزودن یا کاستن اطلاعاتی مثل حروف تعریف در عنوان مقاله، اشتباه یا حذف شماره صفحه انتهایی،...).

۲- خطاهای بزرگ: مشکل جدی در بازیابی مدرک ایجاد می‌کنند یا باعث عدم بازیابی مدرک می‌شوند (به عنوان نمونه : نام و آغاز اشتباه نویسندگان، حذف نام نویسندگان، غلط املائی بزرگ در عنوان مقاله، اشتباه املائی در کوه نوشت نشریه، سال نشر اشتباه یا حذف آن، حذف دوره یا ذکر اشتباه دوره، اشتباه در شماره صفحه اول،...)(۷).

روش گردآوری داده‌ها در این بررسی، مشاهده مستقیم بود. در مرحله نخست، تمامی استنادهای منتخب، از پایگاه پاب مد مورد جستجو و بررسی قرار گرفتند. در مرحله دوم مطالعه، بررسی صحت هر یک از استنادهای منتخب با مطابقت استناد با اصل مقاله در اشکال چاپی، الکترونیکی یا اینترنتی و در صورت عدم دسترسی به تمام متن مقاله از چکیده مقاله یا اطلاعات کتابشناختی مقاله در پایگاههای اطلاعاتی معتبر مورد اشتراک دانشگاه مانند: اسکوپ^۱، ساینس دایرکت^۲، آوید^۳، وب آف ساینس^۱، اسکپوس^۲، ایران مدکس^۳، مگیران^۴ و ... انجام گرفت.

رخش و همکاران نیز، وضعیت استناد به منابع اینترنتی در مقالات مجلات علمی- پژوهشی در طی سالهای ۷۹-۸۱ را مورد بررسی قرار داده‌اند. در این پژوهش تنها ۱/۵۹٪ استنادها با شیوه نامه و نکور مطابقت دارد(۱۸).

با نظر به جایگاه با اهمیت و یکدستی استنادها در کلیه آثار علمی- پژوهشی، نویسندگان برآن شدند، در یک مطالعه، صحت استنادی و میزان مطابقت با شیوه نامه و نکور را در مقالات استنادی پایان نامه‌های دوره‌های تخصصی پزشکی سال ۱۳۸۶ دانشگاه علوم پزشکی تهران مورد بررسی قرار دهند.

روش بررسی

در این پژوهش از روش تحلیل استنادی که یکی از فنون کتابسنجی است، استفاده شد. نوع پژوهش نیز کاربردی می‌باشد.

جامعه مورد بررسی مشتمل است بر، مقالات استنادی کلیه پایان نامه‌های فارسی دوره‌های دکترای تخصصی پزشکی دفاع شده در سال ۱۳۸۶، در دانشگاه علوم پزشکی تهران. قابل ذکر است که، سایر اشکال منابع اطلاعاتی، نظیر کتب، پایان نامه‌ها، گزارشها، وب سایتها و... به دلیل محدودیتهای دسترسی به این نوع منابع، از حوزه این مطالعه خارج شدند.

بعد از شماره گذاری ترتیبی پایان نامه‌ها، کلیه مقالات استنادی تمام پایان نامه‌ها مشخص و به ترتیب شماره گذاری شدند. در کل، ۴۲۹۳ مقاله استنادی از پایان نامه‌ها استخراج شد. در مرحله بعد، با استفاده از نمونه برداری سیستماتیک بر اساس جدول مورگان، حجم نمونه یعنی ۳۵۷ مقاله استنادی برای بررسی انتخاب شدند(۲۰-۱۹).

عناصر کتابشناختی مورد بررسی هر استناد مشتمل

است بر :

^۱. Ebsco

^۲. Science direct

^۳. Ovid

یافته ها

در کل، ۳۵۷ مقاله استنادی، از نظر خطاهای استنادی و مطابقت با نظام و نکوور، انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند. در این سیر مطالعاتی، ۲۵۴ استناد با استفاده از اطلاعات اصل مقاله (چاپی یا الکترونیکی) مورد بررسی قرار گرفته است و اطلاعات ۱۰۳ استناد باقی مانده، با چکیده، صفحه اول اصل مقاله در شکل پی دی اف یا صرفاً اطلاعات کتابشناختی مقاله، مورد مطابقت قرار گرفته است. در این پژوهش با مقاله‌ای که امکان بازیابی نداشته باشد، مواجه نشدیم.

در این بررسی در جمع کل خطاهای استنادی، در هر یک از عناصر ششگانه فقط یک مرتبه میزان بروز خطاها محاسبه شده است که در کل، ۳۹۸ مورد انواع خطاها در شش عنصر به ثبت رسیده است که، عنصر نام نویسندگان با ۱۵۰ مورد (۴۲٪) و عنصر سال نشر با ۱۶ مورد (۴/۴٪) خطا به ترتیب بالاترین و پایین ترین میزان خطاها را دارا هستند. عنوان مقاله نیز بعد از نام نویسندگان رتبه دوم را به خود اختصاص داده است و بقیه عناصر در رده های بعدی قرار گرفته اند (جدول ۱).

جدول ۱- میزان خطاهای استنادی در هر یک از عناصر ششگانه مورد بررسی

خطاها		عناصر ششگانه مورد بررسی
درصد	فراوانی	بررسی
۴۲	۱۵۰	نام نویسندگان
۲۷/۲	۹۷	عنوان مقاله
۱۷/۱	۶۱	عنوان مجله
۴/۴	۱۶	سال نشر
۶/۲	۲۲	دوره
۱۴/۵	۵۲	شماره صفحات
۱۱۱/۴	۳۹۸	جمع کل

در بررسی صحت استنادها، از چکیده یا اطلاعات کتابشناختی، منحصرأ به یک منبع اکتفا نشده، بلکه به طور همزمان از چندین منبع معتبر، نظیر اسکوپوس و وب اف ساینس نیز استفاده شده است.

برای ثبت خطاهای هر استناد چک لیستی مشتمل بر چهار بخش کلی

- اطلاعات مربوط به خود پایان نامه
- مطابقت استنادها با دستورالعمل و نکوور
- نام منبع یا منابع بررسی شده استنادها
- انواع خطاهای استنادی (بر اساس تقسیم بندی تیلور)

✓ خطاهای کوچک

✓ خطاهای بزرگ

تهیه شد (۷).

بعد از بررسی استنادها، خطاهای هر استناد به تفکیک، در چک لیست مذکور، ثبت شدند. در این وهله از تحقیق، اگر بخشی از اطلاعات در پاب مد مغایر با اصل مقالات بود در چک لیست مندرج گردید.

همزمان با طی مراحل تحقیقی مذکور، هر یک از استنادهای منتخب، از نظر پیروی با شیوه نامه و نکوور، بررسی و خطاهای هر یک از عناصر در بخش اختصاصی به این نوع خطاها در چک لیست مزبور ضبط شد.

در این مطالعه از روشهای آمار توصیفی، شامل فراوانی و درصد در تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. برنامه مورد استفاده جهت تجزیه و تحلیل آماری، نرم افزار آماری اس پی اس (۱۱،۰) بود.

1. Web of Science
2. Scopus
3. IranMedex
4. Magiran
5. SPSS(11.0)

۴۲٪) و خطاهای کوچک در شماره صفحات با ۴۷ مورد (۱۳/۲٪) بیشترین میزان را به خود اختصاص داده اند. کمترین میزان خطاهای بزرگ در سال نشر مشاهده شده، در صورتی که در عنوان مجله هیچ خطای کوچکی ثبت نشده است (جدول ۲).

در این مطالعه، میزان هریک از خطاهای بزرگ و کوچک در عناصر مورد بررسی نیز به تفکیک مورد محاسبه قرار گرفته شده است. در ۳۵۷ استناد منتخب، کل میزان خطاهای بزرگ ۳۷۰ مورد (۱۰۳/۶٪) و خطاهای کوچک ۷۱ مورد (۱۹/۹٪) گزارش شده است که، خطاهای بزرگ در نام نویسندگان با ۱۵۰ مورد

جدول ۲- میزان انواع خطاهای کوچک و بزرگ استنادی در عناصر مورد بررسی

درصد	فراوانی	انواع خطاهای استنادی
۴۲	۱۵۰	خطاهای بزرگ نام نویسنده (گان)
۲۷/۲	۹۷	خطاهای بزرگ عنوان مقاله
۱۷/۱	۶۱	خطاهای بزرگ عنوان مجله
۴/۵	۱۶	خطاهای بزرگ سال نشر
۶/۱	۲۲	خطاهای بزرگ شماره جلد
۶/۷	۲۴	خطاهای بزرگ شماره صفحه
۱۰۳/۶	۳۷۰	جمع کل
۰/۸	۳	خطاهای کوچک نام نویسنده (گان)
۵/۹	۲۱	خطاهای کوچک عنوان مقاله
بدون خطا	بدون خطا	خطاهای کوچک عنوان مجله
۱۳/۲	۴۷	خطاهای کوچک شماره صفحات
۱۹/۹	۷۱	جمع کل

در پژوهش حاضر، به ترتیب، کمترین و بیشترین پیروی از نظام ونکوور متعلق است به، عنصر دوره با ۲۹۷ خطا (۸۳/۲٪) و نام نویسندگان با ۱۵۲ خطا (۴۲/۶٪) (جدول ۳) و تنها ۳۵ مقاله استنادی (۹/۸٪) مطابقت کامل با این شیوه نامه را داشته است (جدول ۴).

از مجموع ۳۵۷ مقاله استنادی بررسی شده، تنها ۱۳۶ استناد (۳۸/۰۹٪) بدون هرگونه خطای استنادی مشاهده گردیده است که در واقع ۶۲٪ از استنادها دارای انواع خطاهای استنادی می‌باشند. درمقایسه استنادهای بررسی شده در پایگاه پاب مد و اطلاعات اصلی استنادها، ۱۱ مورد خطا در این پایگاه ثبت شده است.

جدول ۳- میزان خطاهای عناصر ششگانه از نظر مطابقت با نظام و تکویر

عناصر مورد بررسی	فراوانی	درصد
نام پدیدآورندگان	۱۵۲	۴۲/۶
عنوان مقاله	۲۲۱	۶۱/۹
عنوان مجله	۱۸۱	۵۰/۷
سال نشر	۲۶۷	۷۴/۸
دوره	۲۹۷	۸۳/۲
شماره صفحات	۱۵۹	۴۴/۵

جدول ۴- میزان مقالات استنادی دارای مطابقت کامل با شیوه نامه و تکویر

فراوانی	درصد
۳۵	۹/۸

بحث

با مقایسه ما بین نتیجه میزان استنادهای خطادار این بررسی (۶۲٪) با یافته‌های پژوهش نگان کی و همکاران (۵۶٪) تفاوت چندانی دیده نمی‌شود، اما نتایج مطالعات فتون و همکارانش (۳۷/۵٪)، تیلور و همکاران (۴۵/۸٪)، اوثرمن و همکاران (۴۱/۶٪)، اوکونر و همکارانش (۳۵٪)، لوکیس و همکاران (۲۷٪)، گوسلینگ و همکاران (۳۵/۹٪)، آرونسکی و همکاران (۳۴٪)، اورن و واتسون با میانگین ۱۵/۹٪ حاکی از وضعیت مطلوب‌تر نسبت به نتیجه این پژوهش دارند. در قیاس با یافته‌های عزیززی و همکارانش (۷۶٪) میزان استنادهای دارای خطا نسبت بیشتری به یافته‌های این بررسی نشان می‌دهد.

با مطابقت میزان کل خطاهای استنادی این بررسی ۳۹۸ مورد (۱۱۱/۴٪) با نتایج مطالعات ردی و همکارانش، ۲۹ مورد (۱۱/۱٪)، آلبنا و همکارانش (۱۳/۷٪) این میزان بسیار بالا می‌باشد. در پژوهش حاضر، نام نویسنده به عنوان پرخطا ترین عنصر اعلام

شده، که مشابه با یافته‌های عزیززی، نگان کی، تیلور، گسلینگ، آرونسکی و ردی در این حوزه می‌باشد، در صورتی که در مطالعات اوثرمن، اوکونر، اورن و واتسون خطای عنوان مقاله بالاترین رده را به خود اختصاص داده است. چنانچه تیلور نیز معتقد است، خطا در نام نویسنده، نه تنها مانع از بازیابی اثری می‌شود، بلکه از هدف اصلی استناددهی، یعنی اعتبار بخشی به کار نویسنده بازداشته و تحلیل استنادی را نیز تحت تاثیر قرار می‌دهد، حتی خطا در آغازه‌ها نیز مشکل آفرین می‌شود.

کم خطاترین عنصر مورد بررسی در این مطالعه اختصاص به سال انتشار است که با یافته‌های عزیززی، تیلور، اوکونر و گسلینگ مشابهت دارد.

در این مطالعه میزان انواع خطاهای بزرگ استنادی نسبت به خطاهای کوچک بیشتر بود و با توجه به این نکته که نام نویسنده بالاترین میزان خطای بزرگ را به خود اختصاص داده است، در نتیجه احتمال عدم

۴- کم توجهی موسسات آموزشی به اهمیت اسنادهای درست و دقیق

۵- نبود امکان مشاوره در خصوص استناددهی درست با کتابداران متخصص

۶- بر پایه یافته‌های این پژوهش، علی‌رغم تاکید راهنمای تهیه پایان‌نامه دانشکده پزشکی مبنی بر استفاده از این شیوه‌نامه، عوامل مختلفی در مطابقت بسیار پایین اسنادها از شیوه‌نامه و نکوور می‌توانند موثر باشند، از آن جمله می‌توان به موارد زیرین اشاره نمود:

۱- عدم آگاهی دانشجویان از اهمیت یک دستی ارائه منابع
۲- نا آشنایی با نرم افزارهای مدیریت منابع (مثل فرانس منجیر)

۳- بی دقتی دانشجویان در استفاده از راهنمایی‌های ارائه شده در دستورالعمل‌های موسسه آموزشی

با توجه به اهمیت ارائه اسنادهای صحیح و دقیق به منظور اعتباربخشی به آثار علمی و پژوهشی، رعایت دستورالعمل‌های استاندارد برای دسترسی راحت‌تر و سریع‌تر به اسنادها و با در نظر گرفتن نتایج نه چندان رضایت بخش این مطالعه، به کارگیری راه کارهای زیرین می‌تواند موجب بهبود وضعیت اسناددهی و تدوین اسنادهای یک دست شود:

۱- ارائه واحد درسی آشناسازی با انواع منابع و روشهای اسناددهی

۲- تخصیص بخشی از نمره پایان‌نامه به صحت اسنادهای ارائه شده

۳- زمینه سازی جهت امکان مشاوره با کتابداران متخصص برای تهیه و تدوین اسنادها

۴- برگزاری کارگاههای آموزشی استفاده از نرم افزارهای مدیریت منابع

۵- تشکیل سمینارهای چگونگی بهره‌مندی از تسهیلات منابع الکترونیکی مورد اشتراک دانشگاهها

ارائه دستورالعمل‌های استناددهی صحیح، جامع و روزآمد توسط موسسات آموزشی و پژوهشی

بازیابی اسنادها افزایش می‌یابد. نتیجه این بررسی با یافته‌های تیلور، اوئرمین و همکاران و گوسلینگ در این زمینه یکسان است اما در مطالعه عزیززی عکس این قضیه صادق است.

در جامعه مورد بررسی، با دو اسناد دارای شرایط خاص مواجه شدیم. اولین مورد، اسنادی به زبان فارسی بود که به زبان انگلیسی نوشته شده بود، همراه با اشتباهات اسنادی و دومین مورد خاص، اسنادی است که نام مجله در پاب مد کوتاه نوشت نداشت.

نتیجه بررسی وضعیت مطابقت اسنادها با شیوه‌نامه و نکوور، علی‌رغم ارائه راهنمای اسناد به مقالات مجلات در دستورالعمل تهیه پایان‌نامه دانشکده پزشکی تهران، حاکی از تطابق ۹/۸٪ است، که در مقایسه با نتایج مطالعه علیرمضانی ۷۰/۸٪ تفاوت بسیار چشمگیری مشاهده می‌شود، اما در قیاس با نتایج بررسی رخس ۱/۵۹٪، اسنادهای دانشگاه علوم پزشکی تهران، وضعیت مناسب تری را نشان می‌دهند اگرچه تا نیل به وضعیت مطلوب راه زیادی در پیش است.

نتیجه گیری

دلایل متعددی را می‌توان در میزان بالای خطاهای اسنادی این مطالعه، دخیل دانست که در زیر به برخی از موارد اشاره شده است:

۱- عدم آگاهی نویسندگان پایان‌نامه‌ها نسبت به مسئولیت اصلیشان در قبال صحت اسنادهای اثر تالیفی خود

۲- عدم دسترسی دانشجویان به اصل منابع و کپی برداری اطلاعات اسنادها از سایر منابع

۳- بی دقتی و بی حوصلگی دانشجویان در تهیه مآخذ، سهل انگاری و تسامح استادان راهنما و مشاور بر ضرورت صحت اسنادهای آثار تحت راهنماییشان

1. Powley B, Dale R. Evidence-based information extraction for high accuracy citation and author name identification (2007), Pittsburgh PA, U.S.A: Proceedings of the conference RIAO; 2007 May 30-June 1.
2. Horri A. Informative importance of theses in: Review of information. Tehran: Board of trustees of public libraries; 1993. p. 223-6[Book in Persian].
3. Tondivar A. A Review of the use of bibliographic rules in master theses of library and information science of Tehran University from 1993 to 1994. Journal of information science 1998; 13(3-4):11[Article in Persian].
4. Horri A, Shahbodaghi A. Citation styles for scientific writings: international guidelines. Tehran: Tehran University; 2008. p. 27[Book in Persian].
5. Azizi F, Raieszadeh F, Zareie S, Tarigateh Saber G, Garzan R. Review of sources citation quality in research articles of scientific-research journals in Islamic republic of Iran. Journal of research in Medical sciences 2001; 25(4): 225-49[Article in Persian].
6. Ngan Kee WD, Roach VJ, Lau TK. The accuracy of references in the Hong Kong medical journal. Hong Kong Med J 1997; 3(4): 377-80.
7. Taylor MK. The practical effects of errors in reference lists in nursing research journals. Nurs Res 1998; 47(5): 300-3.
8. Fenton JE, Brazier H, Desueza A, Hughes JP, Mcshane DP. The accuracy of citation and quotation in otolaryngology/head and neck surgery journals. Clin Otolaryngol 2000; 25: 40-4.
9. Oermann M, Cummings SL, Wilmes NA. Accuracy of references in four pediatric nursing journals. J Pediatr Nurs 2001; 16(4): 263-8.
10. O'Connor AE. A review of the accuracy of references in the journal emergency medicine. Emerg Med 2002; 14: 139-41.
11. Lukic IK, Lukic A, Gluncic V, Katavic V, Vucenic V, Marusic A. Citation and quotation accuracy in three anatomy journals. Clin Anat 2004; 17(7): 534-9.
12. Gosling C McR, Cameron M, Gibbons PF. Referencing and quotation accuracy in four manual therapy journals. Man Ther 2004; 9: 36-40.
13. Aronsky D, Ranson J, Robinson K. Accuracy of references in five biomedical informatics journals. J Am Med Inform Assoc 2005; 12(2): 225-8.
14. Reddy MS, Srinivas S, Sabanayagam N, Balasubramanian SP. Accuracy of references in general surgical journals - An old problem revisited. Surgeon 2008 Apr; 6(2): 71-5.
15. Oren G, Watson M. Accuracy of references in the ophthalmic literature. J Med Libr Assoc 2009; 97(2): 142-5.
16. Al-Benna S, Rajgarhia P, Ahmed S, Sheikh Z. Accuracy of references in burns journals. Burns 2009; 35: 677 – 80.
17. Aliramazani H. Comparative Review of Vancouver style and ISI standards use in PhD theses[Thesis in Persian]. Tehran: Iran University of Medical Sciences; 2000.

18. Rakhsh F, Alibeyg M, Hoseyni F. The study of Citing materials from online sources in journal of medical sciences universities from 2001-2002. Health Information Management 2006; 3(1): 25-31[Article in Persian].
19. Delavar A. Probability and applied statistics in psychology and training sciences. Tehran: Roshd; 2006. P. 256[Book in Persian].
20. Dayyani M. Sample size in survey researches. Journal of Library and Information Sciences 1999; 2(3): 59-70[Article in Persian].